

**«Бейіні бойынша тәрбие мен оқыту әдістемесі» деңгейі бойынша
Педагогтердің білімін бағалауға арналған тест спецификациясы
(2024 жылдан бастап қолдану үшін)**

1. Мақсаты: Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың оқу бағдарламаларын іске асыратын мектепке дейінгі ұйымдарда жұмыс істейтін педагогтарды аттестаттау барысында педагогтердің білімін бағалау тест тапсырмаларын әзірлеу мақсатында құрастырылған.

2. Міндеті: Педагогтердің біліктілік деңгейінің біліктілік талаптарға сәйкестігін анықтау.

3. Мазмұны: «Бейіні бойынша тәрбие және оқыту әдістемесі» деңгейі бойынша оқу бағдарламасына сәйкес оқу материалдары енгізілген.

№	Тақырып	№	Тақырыпша	Мақсаты
1	Мектеп дейінгі тәрбие мен оқытудың әдістемесі	1	Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеудің дыбыстық мәдениетін, сөздік қорды, тілдің грамматикалық құрылымын қалыптастыру. Сауат ашу әдістемесі	Сөйлеудің дыбыстық мәдениетін: дыбыстарды анық айту, дыбыстардың артикуляциясын нақтылау және бекіту, артикуляциялық аппаратты дамыту, баяу сөйлеу, жаңылтпаштар айту. Балалардың сөздік қорын ойындар мен ойын жаттығулары арқылы кеңейту, сөздік қорды заттардың сапасы мен қасиеттерін білдіретін, заттарды жалпы (ойыншықтар, киім, аяқ киім, ыдыс, жиһаз) және ерекше белгілері бойынша жалпылаушы сөздермен байыту, қарама-қарсы мағынадағы сөздерді – антонимдерді енгізу. Сөздерді жіктелуіне, септелуіне қарай байланыстыру, зат есімдерді үстінде, астында, артында, жанында тәрізді көмекші сөздермен бірге қолдану, зат есімдерді жекеше, көпше түрде, етістіктерді келер және өткен шақта қолдануға үйрету
		2	Мектеп жасына дейінгі байланыстырып сөйлеуін қалыптастыру және көркем әдебиетпен таныстыру әдістемесі.	Ересектердің сөзін түсінуге, шағын әңгімелерді көрнекі сүйемелдеусіз тыңдауға, қарапайым сұрақтарға және неғұрлым күрделі сұрақтарға жауап беруге, өз ойын айтуға үйрету. Кітаптардағы суреттерді қарау, ондағы таныс заттарды атау, педагогтің өтініші бойынша суреттен заттарды тауып, сұрақ қоюға, қарапайым сюжеттік суреттердің мазмұнын айтып беру. Балалардың жастарына сәйкес көркем шығармаларды оқып беру арқылы кітап оқуға баулу. Әрбір сөздің мағынасы болатыны туралы түсінік қалыптастыру, сөздің мағынасына қызығушылыққа баулу. Сөздерді дыбыстық талдау: сөздегі дыбыстардың ретін, дауысты және дауыссыз дыбыстарды анықтау. Буын туралы ұғымдарды қалыптастыру, сөздерді буындарға бөлу, олардың саны мен ретін анықтау. Буындардан сөздер құрастыруға (ауызша) үйрету. Сөйлем туралы

			бастапқы түсініктерді қалыптастыру (грамматикалық анықтамасыз), сөйлем сөздерден тұратынын түсіну. Сөйлемді ауызша талдау: жай сөйлемдерді сөздерге бөлу, сөйлемдегі сөздердің ретін, санын анықтау. Берілген сөзге сөйлем құрастыру. Қолды жазуға дайындау. Жазу кезінде арқаны дұрыс ұстау ережелерімен таныстыру. Жазу парағында бағдарлай білу, жазу жолы мен жоларалық кеңістікті ажырата білуге үйрету
3	Мектеп жасына дейінгі балалардың жиын, сан, геометриялық фигуралар туралы түсініктерін қалыптастыру әдістемесі		Мектеп жасына дейінгі балалардың танымдық және зерттеушілік әрекеттің қарапайым дағдыларын меңгерту. Жиын, сан, геометриялық фигуралар туралы түсініктерін қалыптастыруды күн сайын дидактикалық ойындар, танымдық әңгімелер, бейнелеу және құрастыру әрекеті, эксперимент жасау, математикалық мазмұндағы театрландырылған әрекет, әңгіме, дербес және басқа да әрекеттер арқылы еркін ойын түрінде ұйымдастыру
4	Мектеп жасына дейінгі балаларға уақыт пен кеңістік және салмақ туралы түсініктерін қалыптастыру		Мектеп жасына дейінгі балаларға уақыт пен кеңістік және салмақ туралы түсініктерін қалыптастыруды бақылау, ойын арқылы ұйымдастыруды білу
5	Мектеп жасына дейінгі балаларды қоршаған ортамен таныстыру әдістемесі		Мектеп жасына дейінгі балаларды қоршаған ортамен таныстыру. Күн сайын объектілер мен заттарды бақылау (тірі және өлі табиғат) зерттеу, материалдармен эксперимент жасауды ұйымдастыру
6	Мектеп жасына дейінгі балаларға сурет салу және мүсіндеуді үйрету әдістемесі		Көлденең және тік сызықтарды салу, олардың қиылысуын жүргізе білу, әр түрлі пішіндегі (көкөністер мен жемістер, ыдыс-аяқ, ойыншықтар, жануарлар), дөңгелек пішінді (шарлар, бұлттар, күн) заттарды бейнелеу, бірнеше көлденең және тік сызықтардан тұратын заттарды бейнелеу. Сазбалшықтан, ермексаздан мүсіндеуге қызығушылыққа баулу. Сазбалшық, ермексаз кесектерінен бөліп алу, домалату, ширату, созу, жаю тәсілдерін пайдалана отырып, көкөністер мен жемістерді, кейбір заттарды, азық-түлік тағамдарын мүсіндеуге үйрету. Сурет салуда, мүсіндеуде қауіпсіздікті сақтауға, ұқыптылыққа баулу
7	Мектеп жасына		Балалардың құрастыруға

			дейінгі балаларға құрастыру, жапсыру іс-әрекеттеріне үйрету әдістемесі	қызығушылығын арттыру, конструктордың көмегімен ой-өрістерін, стратегиялық ойлауын дамыту. Құрастыру дағдыларын дамыту, негізгі құрылыс бөлшектерін ажыратуға, атауға және қолдануға үйрету: текшелер, кірпіштер, цилиндрлер, үшбұрышты призмалар, бұрынырақ қалыптасқан дағдыларын қолдана отырып жаңа ғимараттар салу: қалау, бекіту. Балалардың жапсыруға қызығушылығын арттыру, қиялын дамыту. Қағаз бетінде көлемі, түсі, пішіні бойынша әртүрлі дайын пішіндерді белгілі реттілікпен орналастыра отырып, ойдан немесе берілген тапсырма бойынша заттардың бейнесін жасау, содан соң пайда болған бейнені қағазға жапсыруды үйрету. Желімдеудің техникасын үйрету. ережелерін сақтауға, ұқыпты болуға баулу. Жапсыру, құрастыру барысында қауіпсіздік техникасын сақтауға үйрету
2	Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына (МЖМБС) сәйкес мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнына қойылатын талаптар	8	Терминдер мен олардың анықтамалары	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты негізгі терминдері мен олардың анықтамаларын білу
		9	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты (ҚР ОАМ 03.08.2022 ж. №348 бұйрығы)	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының мазмұнын білу
		10	Мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды сыныптары тәрбиелеу-білім беру қызметін іске асыратын нормативтік құқықтық актілер және тәрбиелеу-білім беру процесі (ҚР ОАМ №348, №394, №422 бұйрықтары)	Мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды сыныптары тәрбиелеу-білім беру қызметін іске асыратын нормативтік құқықтық актілерге сәйкес тәрбиелеу-білім беру процесін ұйымдастыруды әр баланың қызығушылықтарын, ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып жалпыадамзаттық, ұлттық құндылықтар негізінде, мектеп жасына дейінгі балалардың әлеуетін ашу мен дамыту арқылы іске асыру
		11	Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары (ҚР ОАМ 31.08.2022 ж. №385 бұйрығы)	Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің жалпы үлгілік қағидалары, міндеттері жас топтары толықтырылуы және мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің тәртібі туралы білу
3	Мектепке	12	Мектепке дейінгі	Мектепке дейінгі ұйымда ойын түріндегі

	дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларына сәйкес тәрбиеленушілердің оқу жүктемесі көлеміне қойылатын талаптар		ұйымдағы мектепалды топқа/ мектептегі (лицейдегі, гимназиядағы) мектепалды сыныпқа арналған мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары (5 жастағы балалар) (ҚР ОАМ 09.09.2022 жылғы №394 бұйрығы)	түрлі балалар әрекеттерін (ойын, қимыл, танымдық, шығармашылық, зерттеу, еңбек, дербес) мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларына сәйкес тәрбиеленушілердің оқу жүктемесі көлеміне қойылатын талаптар негізінде ұйымдастыру
4	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұны	13	Ерте жас тобы (1 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері (ҚР ОАМ 17.10.2022 жылғы №422 бұйрығы)	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелеріне сәйкес ерте жас тобындағы (1 жастағы балалар) балалардың жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрінде ұйымдастырылған іс-әрекеті арқылы жүзеге асыра білу
		14	Кіші топ (2 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері (ҚР ОАМ 17.10.2022 жылғы №422 бұйрығы)	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелеріне сәйкес, кіші топ (2 жастағы балалар) балаларының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрінде ұйымдастырылған іс-әрекеті арқылы жүзеге асыра білу
		15	Ортаңғы топ (3 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері (ҚР ОАМ 17.10.2022 жылғы №422 бұйрығы)	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелеріне сәйкес, ортаңғы топ (3 жастағы балалар) балаларының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрінде ұйымдастырылған іс-әрекеті арқылы жүзеге асыра білу
		16	Ересек топ (4 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелеріне сәйкес, ересек топ (4 жастағы балалар) балаларының жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрінде ұйымдастырылған іс-әрекеті

		нәтижелері (ҚР ОАМ 17.10.2022 жылғы №422 бұйрығы)	арқылы жүзеге асыра білу
	17	Мектепалды топ, мектептегі (лицейдегі, гимназиядағы) мектепалды сынып (5 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері (ҚР ОАМ 17.10.2022 жылғы №422 бұйрығы)	Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасының мақсаты, міндеттері, мазмұны және күтілетін нәтижелеріне сәйкес, Мектепалды топ, мектептегі (лицейдегі, гимназиядағы) мектепалды сынып (5 жастағы балалар) жеке ерекшеліктерін ескере отырып, ойын түрінде ұйымдастырылған іс- әрекеті арқылы жүзеге асыра білу
Мәнмәтіндік тапсырмалар (мәтін, кесте, графика, статистикалық ақпараттар, суреттер және т.б).			

4. Тапсырма мазмұнының сипаттамасы:

Мектеп дейінгі тәрбие мен оқытудың әдістемесі: Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеудің дыбыстық мәдениетін, сөздік қорды, тілдің грамматикалық құрылымын қалыптастыру. Мектеп жасына дейінгі байланыстырып сөйлеуін қалыптастыру және көркем әдебиетпен таныстыру әдістемесі. Мектеп жасына дейінгі балалардың жиын, сан, геометриялық фигуралар туралы түсініктерін қалыптастыру әдістемесі. Мектеп жасына дейінгі балаларға уақыт пен кеңістік және салмақ туралы түсініктерін қалыптастыру. Мектеп жасына дейінгі балаларды табиғатпен таныстыру әдістемесі. Мектеп жасына дейінгі балаларға сурет салу және мүсіндеуді үйрету әдістемесі. Мектеп жасына дейінгі балаларға құрастыру, жапсыру іс-әрекеттеріне үйрету әдістемесі.

Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарына сәйкес мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мазмұнына қойылатын талаптар: Терминдер мен олардың анықтамалары. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Мектепке дейінгі ұйымдар мен мектепалды сыныптары тәрбиелеу-білім беру қызметін іске асыратын нормативті-құқықтық актілер және тәрбиелеу-білім беру процесі. Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларына сәйкес тәрбиеленушілердің оқу жүктемесі көлеміне қойылатын талаптар: Ерте жастан бастап мектепалды даярлыққа дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары. Мектепке дейінгі ұйымдағы мектепалды топқа/мектептегі (лицейдегі, гимназиядағы) мектепалды сыныпқа арналған мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары (5 жастағы балалар). Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұны: Ерте жас тобы (1 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері. Кіші топ (2 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері. Ортаңғы топ (3 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері. Ересек топ (4 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат -міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері. Мектепалды топ, мектептегі (лицейдегі, гимназиядағы) мектепалды сынып (5 жастағы балалар) балаларының меңгеретін дағдылары бойынша мақсат-міндеттері, мазмұны, күтілетін нәтижелері

5. Тест тапсырмасының формасы:

Тест тапсырмалары 3 күрделілік деңгейінен тұрады.

6. Тапсырмалар орындалуының орташа уақыты:

Тестінің бір тапсырмасын орындап шығуға белгіленген уақыт – 1,5 минут.

Тестінің толық орындалу уақыты – 80 минут.

7. Жеке тапсырмалар мен жалпы жұмысты бағалау:

Бір дұрыс жауап тандалған тапсырма үшін 1 балл, дұрыс орындалмаған тапсырмаға 0 балл беріледі.

8. Ұсынылған әдебиет:

1. Мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуды дамыту моделі. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 15 наурызындағы №137 қаулысы
2. «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы.
3. Мектепке дейінгі ұйымдар қызметінің үлгілік қағидалары. ҚР Оқу-ағарту министрінің 03.08.2022 жылғы № 385 бұйрығы.
4. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспары. ҚР Оқу-ағарту министрінің 09.09.2022 жылғы №394 бұйрығы.
5. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламасы. ҚР Оқу-ағарту министрінің 14.10.2022 жылғы №422 бұйрығы.
6. «Педагог» кәсіптік стандарты 2022 жылғы 15 желтоқсандағы №500 бұйрығы.
7. Жиенбаева С.Н., Бекмағанбетова Р.К., Сыздықбаева А.Ж., Бөлшекбаева Ә.С. Мектепке дейінгі педагогика. 2-ші басылым, қайта өңделген және толықтырылған: Оқу құралы. – Алматы, 2018.
8. Козлова С. А., Куликова Т. А. Мектепке дейінгі педагогика, Мәскеу «Академия» баспа орталығы, 2015 жыл.
9. Андабекова С. Мектепке дейінгі педагогика. – Алматы, 2012.
10. Дуйсенова Ж.Қ., Нығыметова Қ.Н. Балалар психологиясы: Оқулық. – Алматы, Нур-Принт, 2015. <http://lib.kazmkpu.kz/default.asp?sign=1&dbid=ECAT>
11. Жұмабекова Ф.Н. Балабақшадағы бейнелеу іс-әрекетінің әдістемесі – Алматы, 2015.
12. Метербаева К.М. Мектеп жасына дейінгі балалар тілін дамыту әдістемесі: Оқу құралы. Астана. Фолиант, 2017. – 184 б.
13. Балабаева А.И. Қарапайым математикалық түсініктерді қалыптастыру әдістемесі:- Студенттерге арналған оқу құралы.-Алматы Арда баспасы, 2014.-127 бет.
14. Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения: Учебник для вузов. Стандарт третьего поколения / Под ред. А. Г. Гогоберидзе, О. В. Солнцевой. - СПб.: Питер, 2013. - 464 с.
15. Белгібаева Г.Қ. Мектеп жасына дейінгі балаларды табиғатпен таныстыру теориясы мен әдістемесі, Қарағанды 2019 ж.
16. Бакраденова А. Б. Мектеп жасына дейінгі балалар тілін дамыту әдістемесі. Оқу құралы. – Алматы: «Эверо» баспасы, 2020. – 352 б.
17. Жұмабекова Ф.Н., Нұрғазиева Н.М., Жамалиева С.М, Мектеп жасына дейінгі балалар психологиясы, Астана – 2011.